



ДАНИЛІВСЬКИЙ Олександр Якович (10(22). 12. 1838, Харків — 18. 06. 1923, Петроград, нині С.-Петербург) — біохімік. Брат [В. Данилевського](#). Доктор медицини (1863), професор (1903), член-кореспондент С.-Петербур. АН (1898). Закін. Харків. університет (1860). Стажувався за кордоном, пройшов клінічну практику в Берліні та Відні. 1863–71 працював у Казан. університеті (Росія): екстраординар., від 1864 — ординар. професор кафедри мед. хімії та фізики, 1866 — співзасн. фізіол.-хім. лаб. при каф. фармакології. 1871 разом з ін. проф. звільнився на знак протесту проти переслідувань П. Лесгафта. Відтоді до 1885 жив за кордоном, де працював у біохіміч. і фізіол. лаб. Від 1885 — завідувач кафедри біохімії Харків. університету; від 1893 — професор кафедри фізіол. хімії, нач. (до 1910) Військ.-мед. академії у Петрограді. Основоположник вітчизн. біохімії. Досліджував хімію білків і протеолітич. ферментів,

проблеми харчування, білки печінки, нирок, мозку. Вперше за допомогою розробленого ним методу вибіркової адсорбції розділював ферменти підшлунк. залози — амілазу і трипсин; здійснив ферментатив. синтез білків із пептонів; довів колоїдну природу ферментів. Розробив метод виділення м'язового білка — міозину. Запропонував поділ білк. фракцій на глобулінову, стромінову і нуклеїнову; гіпотезу будови білків — теорію елементар. рядів; класифікував білки мозку. Виявив антипепсин і антитрипсин, які перешкоджають самопереварюванню стінок шлунка і кишковика.

Основні праці

Заметка о явлении рефлексов в сфере чувственных нервов // Мед. вест. 1863. № 41; О разрушении красных кровяных кружочков вне и внутри организма и об особенно важном для организма значении угольной кислоты // Там само. 1865. № 46; О консервировании пищевых средств // Сб. соч. судеб. медицины. 1874. Т. 3, № 1; Очерк органопластических сил организма. Х., 1886; О новом типе белковых веществ. Х., 1888; Вопросы питания и пластики // ФЖ. 1891. Т. 2; Основное вещество протоплазмы и его видоизменения жизнью. С.-Петербург, 1894; Избранные труды. Москва, 1960.

Рекомендована література

1. Буланкин И. Н. Основоположник отечественной биохимии Александр Яковлевич Данилевский. 1838–1923. Х., 1953;
2. Вчені Харківського державного медичного університету (1805–2005). Б. м. р..

[Ж. М. Перцева](#)

Бібліографічний опис:

Данилевський Олександр Якович / Ж. М. Перцева // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-23447>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).